

## แบบคัดกรองพัฒนาการเด็ก

แบบคัดกรองพัฒนาการเด็ก เดิมชื่อ แบบคัดกรองภาวะปัญญาอ่อนระดับชุมชน สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2540 โดยคณะผู้วิจัยโรงพยาบาลราชานุกูลเพื่อให้เป็นเครื่องมือคัดกรองเด็กที่มีภาวะปัญญาอ่อนในชุมชนโดยอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน การสร้างเครื่องมือนี้ศึกษาข้อทดสอบพัฒนาการจากแบบคัดกรองพัฒนาการของต่างประเทศและประเทศไทย ได้แก่ Denver II (Frankenburg, W.K. et al, 1990) แบบทดสอบพัฒนาการเด็ก (Laksanavicharn, U., 1995) และคู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 0-5 ปี : การทดสอบและฝึกทักษะคณะกรรมการโครงการส่งเสริม พัฒนาการ โรงพยาบาลราชานุกูล, 2537 การสร้างแบบคัดกรองภาวะปัญญาอ่อนระดับชุมชน ยังไม่มีผู้ทำการศึกษา นอกจากข้อคำถาม 10 คำถาม (Ten Questions, TQ) ขององค์การอนามัยโลกในปี ค.ศ. 1992 ที่ใช้เป็นเครื่องมือ คัดกรองภาวะปัญญาอ่อนขั้นที่ 1 ในเด็กอายุ 2-9 ปี โดยเจ้าหน้าที่ชุมชนสำหรับแบบคัดกรองภาวะปัญญาอ่อน ระดับชุมชนที่สร้างโดยคณะผู้วิจัยโรงพยาบาลราชานุกูล แบ่งเป็นช่วงอายุรวม 9 ช่วง ดังนี้ 6 เดือน, 9 เดือน, 12 เดือน, 18 เดือน, 2 ปี, 3 ปี, 4 ปี, 5 ปี และ 6 ปี แต่ละช่วงอายุประกอบด้วยข้อทดสอบพัฒนาการ 5 ข้อ ในด้านการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก ความเข้าใจภาษา การใช้ภาษา และการช่วยเหลือตัวเอง/ สังคม และแบบคัดกรองฯ นี้ยังได้มีการนำไปใช้ศึกษาระบาดวิทยาของภาวะปัญญาอ่อนในชุมชน

### คุณสมบัติของเครื่องมือ

แบบคัดกรองพัฒนาการเด็ก มีค่าอำนาจจำแนกระหว่างกลุ่มเด็กปกติ และกลุ่มเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการในแต่ละระดับอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ค่า  $p$  อยู่ระหว่าง  $<.01$   $<_.001$ ) ยกเว้นในระดับอายุ 9 เดือน ไม่พบอำนาจจำแนกและ internal consistency reliability ของแบบคัดกรองในแต่ละอายุ วัดโดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าระหว่าง 0.7-0.9 ยกเว้นในระดับอายุ 6 เดือน ได้ค่า = 0.6 ส่วนค่าจุดตัดความไว ความจำเพาะ การทำนาย ผลบวก และลบ ความแม่นยำของแบบคัดกรองในแต่ละอายุ ดังนี้

| อายุ     | จัดตัดคะแนนไม่ปกติ / ปกติ | ความไว% | ความจำเพาะ% | การทำนาย |       | ความแม่นยำ(%) |
|----------|---------------------------|---------|-------------|----------|-------|---------------|
|          |                           |         |             | + (%)    | - (%) |               |
| 6 เดือน  | 3-เม.ย.                   | 80      | 85.7        | 40       | 97.3  | 85.1          |
| 9 เดือน  | 3-เม.ย.                   | 57.1    | 96.2        | 66.7     | 94.3  | 91.5          |
| 12 เดือน | 3-เม.ย.                   | 77      | 89.7        | 76.7     | 89.7  | 85.7          |
| 18 เดือน | 4-พ.ค.                    | 77      | 79.5        | 55.6     | 91.2  | 78.8          |
| 2 ปี     | 2-มี.ค.                   | 76.9    | 100         | 100      | 90.6  | 92.9          |
| 3 ปี     | 3-เม.ย.                   | 61.5    | 88.9        | 66.7     | 86.5  | 81.6          |
| 4 ปี     | 2-มี.ค.                   | 60      | 100         | 100      | 89.2  | 90.7          |
| 5 ปี     | 3-เม.ย.                   | 85.7    | 92.7        | 80       | 95    | 90.9          |

## วัตถุประสงค์

เพื่อใช้คัดกรองเด็กที่พัฒนาการล่าช้าและภาวะปัญญาอ่อนในชุมชน อายุ 6 เดือน - 6 ปี โดยอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน

## วิธีการใช้

1. ทดสอบเด็กเมื่ออายุครบ 6 เดือน, 9 เดือน, 12 เดือน, 18 เดือน, 2 ปี, 3 ปี, 4 ปี, 5 ปี และ 6 ปี
2. ทำการทดสอบจากตัวเด็กเท่านั้น ยกเว้นข้อที่อนุญาตให้ถามจากแม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก
3. ชี้ดเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ได้” หรือ “ไม่ได้” ช่องใดช่องหนึ่งเท่านั้น
4. รวมคะแนนช่อง “ได้” คิดข้อละ 1 คะแนน
5. เมื่อทราบถึงจุดด้อยพัฒนาการของเด็ก ณ ช่วงอายุใด ให้ส่งเสริมพัฒนาการตามกิจกรรมที่อยู่ในช่วงอายุนั้น ๆ จากชุดส่งเสริมพัฒนาการ

## การแปลผล

1. อายุ 6 เดือน, 9 เดือน, 12 เดือนถ้าได้ 3 คะแนน หรือต่ำกว่า ให้สงสัยพัฒนาการล่าช้า
2. อายุ 18 เดือน ถ้าได้ 4 คะแนน หรือต่ำกว่า ให้สงสัยพัฒนาการล่าช้า
3. อายุ 2 ปี และ 4 ปี ถ้าได้ 2 คะแนน หรือต่ำกว่า ให้สงสัยภาวะปัญญาอ่อน
4. อายุ 3 ปี, 5 ปี และ 6 ปี ถ้าได้ 3 คะแนน หรือต่ำกว่า ให้สงสัยภาวะปัญญาอ่อน

## การนำไปใช้ประโยชน์

1. ใช้คัดกรองเด็กในชุมชนที่มีพัฒนาการล่าช้า หรือมีภาวะปัญญาอ่อนเพื่อส่งต่อการวินิจฉัย และให้การช่วยเหลือต่อไป
2. หลังจากประเมินแล้วพบว่า เด็กมีพัฒนาการล่าช้าอยู่ ณ อายุเดือนที่เท่าไร สามารถทำการฝึกส่งเสริมพัฒนาการตามกิจกรรมที่บ่งบอกไว้ ณ ช่วงอายุนั้น ๆ และให้ฝึกให้ก้าวหน้าต่อไป

## ข้อจำกัด

จุดตัดของแบบคัดกรองพัฒนาการเด็กนี้ ไม่เหมาะสำหรับเด็กที่มีความพิการทางร่างกาย ปัญหาสายตา และปัญหาการได้ยิน

## เอกสารอ้างอิง

กัลยา สุตะบุตร, เรือนแก้ว กนกพงศ์ศักดิ์, วีรยุทธ ประพันธ์พจน์, วิชาญ บุญสุวรรณค์สง, ยุวดี กิตติคุณ, ชนิสา เวชวิรุฬห์, ศุภรพรรณ ศรีหิรัญศรี, วลัยลิกา สังข์ทอง, สุจิตรา ศรีสุโร, ชุขามาศ เชื้อสีห์แก้ว, ศรีวันเพ็ญ ชินวงศ์, กุลยา ก่อสุวรรณ และฉันทนา พิกุลทอง (2540) แบบคัดกรองภาวะปัญญาอ่อนระดับชุมชน (ฉบับร่าง) โรงพยาบาลราชานุกูล กรมสุขภาพจิต พ.ศ. 2540.

บุคคลที่สะดวกในการติดต่อประสานงานในการศึกษาเรื่องนี้

นางสาวชนิสรา เวชวุฒ์

นักจิตวิทยา 7 โรงพยาบาลราชานุกุล

4737 ถนนดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2245-4601-5, 0-2245-4690-5 ต่อ 5601

โทรสาร 0-2248-2944